

Etikarbete vid Norrbottens läns landsting, med fokus på hälso- och sjukvård samt tandvård

Årsberättelse 2015

Etikarbetet vid Norrbottens läns landsting baseras på den etiska plattformen för hälso- och sjukvården, nationella och internationella grundläggande etiska dokument, sjukvårdens lagar och Socialstyrelsens föreskrifter.

Syftet med etikarbetet är:

- Att stärka patientens ställning och att förbättra bemötandet, omhändertagandet samt vården.
- Att höja den etiska kompetensen hos medarbetarna genom att skapa forum för etiken, ge utbildning, vägledning och möjlighet till att träna i etiksamtal och etisk reflektion.
- Att öka förmågan till att identifiera och analysera etiska problem som uppstått i den kliniska vardagen genom att erbjuda utbildning och metodstöd.

Organisation och stödinsatser

Norrbottens läns landsting har en etablerad struktur för att stödja etikarbetet med fokus på hälso- och sjukvård samt tandvård. Stödstrukturen är organiserad inom Utvecklingsavdelningen med utvecklingsdirektören som övergripande ansvarig. Organisatoriskt tillhör etikarbetet FoI-enheten där en befattning som etik- och omvårdnadsstrateg etablerats för att utveckla och utgöra stöd inom etikområdet till verksamheterna.

Landstingsstyrelsen har fastställt en värdegrund för hälso- och sjukvårdens ledningssystem och för kvalitet samt patientsäkerhet. Värdegrunden utgör en bas för hur god vård ska uppnås. Som ett led i att underlätta verksamheternas värdegrundsarbete infördes under 2012 etikombud i verksamheten. Etikombuden medverkar i planeringen av etikarbetet utifrån landstingets värdegrund, verksamhetsstrategi, etiska dokument, yrkesetiska riktlinjer, lagar och föreskrifter.

Utvecklingsavdelningens FoI-enhet samordnar värdegrundsarbetet, har utarbetat ett utbildningsprogram och utbildar etikombud i teoretisk och praktisk vårdetik, anordnar seminarier och nätverksträffar samt besöker etikombuden ute på deras arbetsplatser. Sammantaget har det varit 28 utbildningstillfällen under året för etikombuden. De etiska ombuden är nu 140 till antalet och fördelade över alla verksamheter. Det är en mycket stor efterfrågan på att få utbilda sig till etikombud.

Regelbundna besök sker ute i verksamheten hos etikombuden, deras kollegor och chefer. Det kan gälla stöd vid svåra etiska fall, utbildning, information och handledning. Stöd ges även inom staben med riktlinjer och för tillämpning av regelverkets etiska krav enligt hälso- och sjukvårdens etiska plattform.

Det strategiska stödet omfattar även samverkan med ett regionalt etiskt samråd med de fyra norrlandstingen (RES), nationella etiknätverket som utgår från Karolinska sjukhuset, Stockholm samt med en forskargrupp i etik tillsammans med Umeå universitet och Ersta Sköndahls högskola.

Etiskt råd

För att ytterligare skapa tydliga strukturer för etikarbetet beslutade landstingsstyrelsen 2013 att ett etiskt råd skulle införas vid Norrbottens läns landsting. Syftet är att skapa en hållbar struktur för det systematiska etiska arbetet i all verksamhet inom Norrbottens läns landsting samt att säkra att det etiska arbetet hålls levande, integreras i vardagsarbetet och förstärks systematiskt över tid. Det etiska rådet är tvärprofessionellt och representerar olika verksamheter och olika geografiska områden inom Norrbottens läns landsting. Sjukhuskyrkan och Luleå tekniska universitet är även representerade. Det etiska rådet består av en ordförande, en sekreterare och 12 ledamöter. Under 2015 har det etiska rådet haft 6 möten. Exempel på aktiviteter är utbildning av etikombud, riktade seminarier, planerade och akuta etikronder ute i verksamheterna samt utfört etisk analys vilket är en strategi och ett redskap för hur avvägningar kan göras när det finns konflikter mellan olika intressen eller värden.

Fler exempel på utbildningsinsatser

Fler exempel på utbildningsinsatser är att två större etikseminarier anordnats. Ett seminarium anordnades i landstingshuset, Luleå och besöktes av 340 åhörare. Det andra seminariet anordnades på Gällivare sjukhus och besöktes av 180 åhörare. Seminarierna filmades och lades upp på FoU-enhetens hemsida. Föreläsningar sker fortlöpande på Luleå Tekniska universitet. Planering har skett inför att det etiska rådet ska delta vid ST-läkarnas utbildning och undervisa i etik. Denna utbildning startar under hösten 2016 och kommer att ske fortlöpande.

Föreläsningar i landet

Besök har skett ute i delar av Sverige bla vid SKL där man uppmärksammat det etiska arbetet vid landstinget i Norrbotten. Föreläsningar har utförts på SKL:s konferenser om etikarbetet vid Norrbottens läns landsting vilket är med i Vårdanalys rapport. Har efter förfrågan från Region Skåne, landstinget Västernorrland och

21 JUNI 2016

Karolinska universitetssjukhuset besökt dessa och berättat om etikarbetet vid Norrbottens läns landsting.

Samarbete inom landstingsdirektörens stab

Samarbete kring etik sker inom landstingsdirektörens stab med patientnämnden, patientsäkerhet, hälsoinformatik, folkhälsocentrum och inom e-hälsa. Etiska diskussioner har bland annat förts kring patientärenden, framtagandet av enkäter gällande skolelevs välbefinnande och projektet journal på nätet. Efterfrågan på samarbete är kraftigt ökande.